EESTI PÄEVA-LEHT

ESTNISKA DAGBLADET
8. aastakäik
Toimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja (ansv. utg.) Hans Schöler
Peatoimetus ja talitus:
EESTI MAJAS, Stockholmis, sissekäik, Kocksgränd 3
Aadress: Box 16320, Stockholm 16
Telefon: 21 84 46
Toimetus Eskilstunas:
Toimetaja Jüri Aus
Aadr.: Eesti Päevaleht, Box 120, Eskilstuna. Telefon: 016/477 72
Tellimispostgiro nr. 28650
Tellimishinnad:
Aasta ..... kr. 110: —
Termin (4 kuud) .. kr. 40: —
Kuu ..... kr. 12: —
Kuulutushind 70 öörl mm.
Artikuulutused 55 öörl mm.
Eskilstuna-Kuriren Tryckeri AB
Eskilstuna 1966

Esimene lõpetajate lend Göteborgi Eesti Algkoolist

GÖTEBORG (EPL) — Göteborgi Eesti Algkooli lõpuaktuseks moodanud reedel täitus Gamlestadeni Medborgarhuseti aula ihusal varasuvisel ohtul särasilmsete, ootuselevuses lastega. Ootuselevuse vahas ohus, suplused läänerannikus seotsesis vetes, rejsid, suvekodud jne. Eriti pidulikuks kujunes algkooli tänavune aktus sellepärast, et kool saatis välja oma esimese lennu lõpetajaid, kokku noidingi Algkooli õpilaslst — kaku 85 last.

Aktuse avaseris uiks Göteborgi Eesti Kultuurkomitee esimees Aleksander Pukonen. Kes meenutas, et Göteborgi E. Algkool on ja-a lengitsemad kuus aastat.

Kuus aastat on kadunud ajalosse, aks viiekese osa ihimelist. Kuid see osa on nii kirjeldamatult tähtis mille vähel paigutatase ahamuar mele laste kasvatusse ja haridusse. Ainsmijariks on meie lapsed, kes kähvad eesti koolis, kel on võimalik saada oma alichariduet emakeeles. On tehtud kõike, et saada ja säilitada eesti kooli. Kuid ilma eesti ühiskonna abita ei suuda meie seda säilitada. Ilma eesti lasteta ei saa pidada eesti kooli. See peab olema meie kõigi südameaas, et kõik eesti lapsed saavad oma põhihariduse oma emakeeles, kõlavas ja kaunis eesti keeles.

Seepeale kogunes lavale algkooli 85-pealine õpilaste koor, esitades kõlavaid kevadlaule. Ja taiesti teenitult paivisid kuulajaskonna tugevaid aplause. Õpilased olid riietatud ühtlasesti kooli vormi. Peale ühendkoori peab esile tuma ka erigruppi õpilaste hulkast, mis esines kahehäälete paladega. Deklamatsioonidega astusid esile õpilased Leena Ader ja Aili Aasa.

Sonavoluga esines linnavalitsuse liige ja Göteborgi Eesti Algkooli juhatuse esimees Adolf Bergu, kes toonitas, et "rootsi ühiskond peab mõistma eesti vähemusgrupi probleeme ja rohkem kaasa aitama eestlaste kulturipüüdeile. On alati kasulik, kui meie, rootslased vahetavad teeksime mõtteksperimendi ja asetame jeesdid eesti pigenile olukorda: mida oleksime teinud meie, kui meid, rootslasi saatus oleks paisanud pagulastena võõrsile. Siis kahtlemata tekiks suurem arusaamine ka teiste suhtes, sonas hr. Berén ja lisas juurde, et seja lopul saabus Eestisse tuhandeid tasavõõrdsiikke ühiskonnaliikmeid, kes kohe rakendusid siinsesse tööprotsessi. Selle eest tuleb meil rootslasil alati olla tänulik.

Kõnega esines ka Stockholmist kohale sõitnud kaaide inspektor, mag. Herman Rajamaa, kes tõdetas meelde, et Eesti rahvusühisond Göteborgis elab tana eriti põnilisi aindmuse tahe all saadab ja Göteborgi Eesti Algkool väija oma esimese lennu 17 vaprat eesti noort Göteborgis jätavad pärast kuus aastat kestnud kibedat tööd jumalaga eesti kooliga, et oma haridusteed mujal jatkata.

— Kuus aastat eesti kooli Göteborgis, mõsgugut väeva ja mutret see on tähendanud kooli eesotsas seisjaile, sellest on eemaleisjad vaevalt mingit aimu. Täielikku eesti kooli, mere leegitsej siin tuha all juba aastast 1946 alates, kuni see lõpuks a. 1960 teostus, Göteborgi E Kultuurkomitee pr. Elmare Kägiga eesotsas on algkool asutamises ja selle esimese kõigusbadmaises hindamatud teered ja tarase pouiiku sundmuse puhul on minu meeldivaks ülesandeks Eesti Komitee juhatuse ja kooditoimkonna poolt. Kõigepealt õnnitleda kooli esimesi lõpetajaid ja neile soovida parimat õnne edaspidiseks ja et nad ka tulevikus eesti noorte seltsi jääksid ja siset oma eesti koolga ei kaotaks.

— Sel puhul pärivad tiisksi tänu Göteborgi Eesti Algkooli õpetajad endise koolijuhataja pr. Anette Ausiga ja praeguse juhataja hr. Eero Tarjusega eesotsas. Yhi on eriline heameel, et me oleme saanud Göteborgi algkooli juhatajaks mitte ainult tubes, sonas hr. Berén ja lisas juurde, et seja lopul saabus Eestisse tuhandeid tasavõõrdsiikke ühiskonnaliikmeid, kes kohe rakendusid siinsesse tööprotsessi. Selle eest tuleb meil rootslasil alati olla tänulik.

Kõnega esines ka Stockholmist kohale sõitnud kaaide inspektor, mag. Herman Rajamaa, kes tõdetas meelde, et Eesti rahvusühisond Göteborgis elab tana eriti põnilisi aindmuse tahe all saadab ja Göteborgi Eesti Algkool väija oma esimese lennu 17 vaprat eesti noort Göteborgis jätavad pärast kuus aastat kestnud kibedat tööd jumalaga eesti kooliga, et oma haridusteed mujal jatkata.

— Kuus aastat eesti kooli Göteborgis, mõsgugut väeva ja mutret see on tähendanud kooli eesotsas seisjaile, sellest on eemaleisjad vaevalt mingit aimu. Täielikku eesti kooli, mere leegitsej siin tuha all juba aastast 1946 alates, kuni see lõpuks a. 1960 teostus.

Järg. lhk. 2.

Roman Toi 50-ne aastane

Torontos saab 17. juunil 50 aastasels dirigent Roman Toi.

Helikunstnik Roman Toi kuulub sellesse generatsioon, kelle areng ja tegevus laienas ulatuses pakkas viljakat ning täpset töödangut andmas pagulasajastu saabumisega, kuigi ta juba kodumaal rõõbitl õpingutega Tallinna Konservatooriumis oli aktiivses tegevusses Tallinna Raugõsõõlõ muusika osakonnas.

Juubilar sündis Viljandis 17. juunil 1916, omandas keskhariduse Tallinnas. Vestholmi gümnaasiumis, õppis mõned aastad ka Tartu ülikoolis, kuid kutsumus köitis teda tihedamini muusikaga.

Tema muusikaline andekus, iakkamatu energia ja töövõime hakkasid end lopsakalt avaldama juba pagulaspäevade alguses Saksamaal Geislingenis, kus ta teiste eesti muusikute kõrval tõusis üheks tegevõimsaks kujuks koorijuhina. Eesti Teatri dirigendina, sealsete laulupidude üldjuhina ja üldse muusikaelu organiseerijana. Selle tegevuse taustal tõiseb varsti ellu tüse ja rohkearvuline liikmeskonnaga eesti meeskoor, kes tema juhatusel tegutseb edukalt rea aastaid, andes sisukaid kontserte ja arendades seega eesti laulu.

Väga positiivse saavutusena ilmus mainitud koori toimetusel ja väljaandel mahukas, ligemale 300-leheküljeline meeskoori laulude kogu Peale selle toimetas ja kirjastas Eesti Kooride Keskus, kus R. Toi oli juhtivalt tegev (nagu eelmiseski urituses), terve rea rahvusliikme segakoori kogutesosid, mis sisaldasid peamiselt seniste autorite laule, aga ka paguluses loodud uustoomingut. Need väljaanded olid tollal väga vajalikud ja teretulnud, pakkudes repertuaari paljudele sel ajal asutatud laulukoorideile, kuna muidu poleks mainitud koorid saanud edukalt areneda.

Veel sai R. Toi julgustükiga hakkama, mille eest ka tsiklikult tänuvõlgaseks olen jäänud. Nimelt üüris ta Stuttgardi filharmoonia orkestri terves koosseisus ja korraldas sellega 1948 aastal Vabariigi aastapäeva eelõhtul enda juhatusel Geislingenis sümfoniakontserdi, millie kavas eslnes peamuhrlina alleksirjutanu esimene sümfoonia esiesitekanne. Muidugi seisis mainitud urituse taga vormilisell Geislingeni Eesti Teater, kuid tegeliku korralduse

Järg. lhk. 2.

Roman Toi

Eskilstuna-Kuriren

Neljapäeval, 16. juunil 1966

Upplaga C — Nr. 136 (2184)

Esimene eesti naisajakirjanik

28. mail Tallinnas surnud Linda Vilde maeti Tallinna Metsakalmistule Eduard Vilde haua kõrvale 2. juunil. Matusetalitus toimus Kirjanike Maja saalis, kuhu lahkunu põrm lühikeseks ajaks oli toodud. Matusetalitus koosnes kõnede pidamisest lahkunu auks. Linda Vilde oli elus tagasihoidlik ja ei ehtinud end võõraste suigedega. Enamlased on Eduard Vildet katsunud teha "oma mehe(ks". Igal võimalikul juhtumil tsiteeritakse. Ed. Vilde natsionalvastasesid väljendusi, kuid valgistakse heopis tema loukkamõistvajat sõnavõttudest vägivaldsele enamlisele rezhiimile. Nõii on tagasijõrel ka Linda Vildelistsi sallinud.

Matuste kirjeldusest tsiteerin mõningai sõnavõtjate lausendi: "Linda Vilde oli esimesi eesti naisi, kes poliitika alal kõneles ja kirjutas. Noor habras neiu kõneles ja kirjutas jumala, kiriku ja tsaari vastu. Kõnnanne edasi mäletasisi eesti rahva tõtrest, kelle osa meie kulturiloos on asendamatu. Avaidsme lugupidamist esimesele eesti naisajakirjanikule. 1910. a. kutsuti Linda Vilde "Uus Ilma" toimetajaks. Ta tegi seda töõd kaka aastat. Sellal puhkeski ta publitsistlik sulg kõige enam võitsele." Nekrloogis, mis ilmus kõigis okupeeritud Eesti ajalehtedes, oli mõõsesas öeldud, et Linda Vilde oli Tallinnas "Estonia" teatri dramaturgiks 1918—19. a.

Linda Vilde-Jürmann on nõukogude-perioodil jutustanud endast ja oma abikaasast napilt ja tagasihoidlikult raamatus "Eduard Vilde kaasaegsete mälestustes", mis ilmus 1960 ja milles on avaldatud 23 lehekõljel E. Treiersi vestlus Linda Vildega. See uustlus on toime tulnud 1953 — 58. Seiles ei leis nie, et proua Vilde olnuks "Estonia" dramaturgiks, küll oli seda aga Eduard Vilde 1917 — 1918. — ainult ühel hoaajal.Eesti Vabariigi valitsus saatis ta saejärel Berliini. Linda Vilde jäi Tallinna ja kogu tema tööaja võttis enda alla Vilde kirjatöödele olesotsimine vanadest ajalehtedest, nagu nähtub Ed. Vilde ja Linda Vilde kirjavahetusest. Arfur Adson, kes põhjalikult uurinud eesti teatri ajalugu, ei tea oma "Teatriraamatus" sellest midagi, et Linda Vilde oleks olnud dramaturg "Estonias".

Aga nüüd sellest, kes oli esimene eesti naisajakirjanik. Okupeeritud kodumaal, kus kõik säilinud kulturiloolised arhiivid ja teatmeteosed kõtesaadavad, ei tunta siiski meie kulturiajalugu. Võime pidada esimeseks eesti naisajakirjanikuks Lydia Koidulat. Tsiteerin Eesti Elõgrafiilist. Leksikoni: "Võib-olla peame Koidulale osa tänu võlgnema ka Kreutzwaldi "teise nooruse" eest ja peale kõige on Koidula isiklik saatus muutunud nagu sümbolika kogu meie ärkamisaja lühikeseks hõiskavale lõutsuele ja sellele järgnevale raskele pettumusele. Omal otsekohesel leivatöö alal ajakirjanikuna ei võinud ta muidugi ajada mingit oma isa omast palju erinevat poliitikat, kuid igatahes on tal teeneid ka sel alal vähemalt rahvavalgustajana ja rahvustunde äratajana.". *Lisame siia, et Koidula töötas aastaid toimetuse juua laga. Tema kirjavahetus Kreutzwaldiga ja teiste tema aja silmapaistvate isikutega sisaldab suurel määral poliitilist diskussiooni.*

Lilli Suburg, kes oli sündinud 1841, toimetas 1879. a. "Perno Postimeest", *kui see ilmus V. Vormi väljaandel. Aastal 1887 asutas*

Järg. lhk. 2.

Kuninglik NÄITUS oli edukas

Jaanuaris-veebruaris toimunud raamatunäituse aruanne on lõplikult valminud. Selle kohaselt võõb näitust nii stoilisel kui ka majandusliikult õnnestumiks lugeda.

Siiselses osas külastas näitust ca 1000 isikut, neist enamus rootslast. Näitus leidis märkimist osalisell kaunis pikkade artikliltema teadoolevalt 17-s rootsi ajalehes, selleile lisaadunud eesti ajalehed ja ajakirjad üle maailma. Raamatunäituse kataloogi saadeti Kuninglíku Raamatukogu poolt ligemale 1000 eksemplari üle maailma kõikidele suurmateleügi- ja üllikoolide raamatukogudele, ka raadeesriide-tagusfesse maadesse. Tinghuna nõst kataloogidest on Kuninglikule Raamatukogule tulnud hulk detailküsimusi, mida on tulnud vastata Kultuuri Koondise kaudsbi.

Ka majandusikult oli raamatunäitus õõnellk, kuna ta andis ülejääki 1986 krooni. Puhastulu osas tuleb eajoones tänada Eesti Laeru-Riiu Ühisust, eesti ettevõtjaid ja raamatunäituse mälestuspaki omandajaid.

Kultuuri Koondisel ja raamatunäituse korraldajail on siinkohal põhjus öelda suur tänu kõikidele kaasaaitajatele: juba varemmõetatud pangale, eesti ettevõtjaile ja nende ühingu esimehele, kirjanikele Arvo Mägile ja Karl Ristikivile ning kunstnik Endel Kõksile kataloogi jaoks kirjutatud artiklite eest, kunstnik Otto Pajule eeskujuliku kataloogi kujundamise eest, graafik Nahale meeldivate mälestusesõõlibriste eest, Eesti Pensionäride ühingule eesotsas pr. Hiielega, pr. A. Oiarile, pr. E. Hallapile ja härra Kõressarele väärtusliku abi eest näituse kassas.

A. Mikker Rootsis

Alfred Mikker

New Yorgist viibis külaskäigul Rootsis ja Soomes Alfred Mikker koos abikaasaga. Ta asus Ameerikasse juba naistkümnete eest ning lõõtas kaunemat ametit näitleelasena. New Yorgi eestlaste organisatsioonide tegevusest on ta võõtnud elavalt osa ning oli Eesti Maja omandamisel a. 1947 juhtivalt tegev. Ta finantseeris ka eesti helifilmi "Seitse vihta" valmistamist, mis kanti ette USA ja Kanada eestlaste kõskustes. Umbes neli aastat tagasi taba teda tõõ juures õnnetus, kus rasked kastid kukkumisel vigastasid vasaku kõlje. Selle tagajõrjel pidi ta viibima pikemat aega haigias. Ravi kestab veel praegugi, kuigi ta saab juba liikuda ilma karkude abita. Kuna tegemist oli tõõõnetusega, siis alustas ta protsessi kahjulasu nõudmiseks, mis sündis kohtu kaudu ja kestis aastaid. Lõpuks leppis ta pakutud summaga 150.000 dollarit, mis maksett ka väljas.

Ülikoolide lõpetajaid

VANCOUVER (VE) — British Columbia ülikoolis saavutas magistri kraadi Teas Tanner, ülikooli lõpetasid tänavu kevadel: Milvi Berkman, pr. Heljo Eilau, Kersti Kuil, Tiiu Lindal, Pridik John Lindal, Rein Neem, Hendrik Pakasaar, Endla Rehtlane, Raymond Rannala, Aino Tamm, Tiit Tutti ja Evi Vesik.

Mõõdunud sügisel lõpetas British Columbia ülikoolis Veiko Tutti ning jatkab praegu õppimist Toronto ülikooli arsiteadustkonnas.

"Kunglа" laste suvikodusse sõitsid lapsed välja pühapäeva hommikupoolikul, asades bussi Stockholmi Central-paama juures. Klara viadukti. Esimese vahetuse lapsi asus "Kunglasse" kokku 34 ning juba esimesel päeval tervitas neid see ja kaunis suvitus. (Foto — M. Lepper)

K. R. Pusta arhiiv säilinud Vestlus pr. Ulrike Pustaga

RYSSBY (EPL) Praegu viibib Rootsis ja veedab suvepuhkust saadik Leppiku lese juures Läänne-Rootsis pr. Ulrika Pusta, kadunud minister Kaarel R. Pusta lesk. Pöördusime tema poole küsimusega, mis on saanud kaks aastat tagasi surnud minister Pusta järeljäänud paberiest? Kuna K. R. Pusta rahukonverentsist Pariisi kurni surn ani mais 1964 Madridis, siis on see arhiiv suure poliitilise Eesti Vabariigi nimel astuti 1918, leidub väljaspool raudset eesriiet. See sisaldab loendamatuid dokumente ja paberedi Eesti minevikust, alates rahukonverentsiga Tartus 1920.

Kaarel R. Pusta on pidanud järjekindlalt kalendaariumi oma tegevuse kohta, kus päevast päeva on õiles märgitud kõik kohtamised, nõupidamised ja muud toimingud.

Need kalendrid leiduvad praegu Madridis. Pr. Pusta kurdab nimelt, et tal on raskusi olnud arhiivi paigutamisega, kuna selle materjalikogud on väga suured. Ta on selles asjas pöördunud kadunud peakonsul Kalvi ja minister Torma poole Londonis, kuid materjali hoidmiseks ja läbitöötamiseks pole ühist kohta veel leitud. Nüüd on osa arhivaale hoiul kunstnik K. Pehme juures USA-s, teine osa on paigutatud ühe Kalifornia ülikooli arhiivi, samuti leidub materjale Euroopas.

"Viimne lõpulevildud käsikiri, mis minu abikaasaal maha jäi, on tema päevik. See kannab pealkirja "Kirjad kinniset majast" ning on kirjutatud Tallinnas Vanalinna Paarvi vanglas, kus Pusta kirjutas ka oma neerpõlvemälestused "Kehra metsast maailma", kui teda seal ülle poole aasta kinni peeti 1935/36, "jutustab pr. U. Pusta "See on huvitav kirjanduslik teos, mis sisaldab palju Pusta mõtteid ja tundeid selleist ajast, kui ta saadiku kohalt Stockholmis katsuti Tallinna ja seal vangistati.

Need olid kurvad ajad, kus K. Pusta pidi alandusi taluma, kuigi ta hiljem kohtulikult õigeks mõisteti ja tema juures mingit süüd ei leitud. Samuti on seal ka jutustatud episoode Eesti diplomaatia ajaloost, mis on üldsuselle olnud senini tundmatud. Pusta soovis nende mälestuste avaldamist pärast tema surma ja nüüd on see teoks saanud. Mälestustele on kirjutanud eessõna dr. Maria Kleitsman.

"Mul on heameel, et Pusta mälestuseks on välja antud teos "Pro Baltica", mis rea tuntud autorite suiest sisaldab kirjutusi Balti riikide küisimuse niiu holah elavana nende riikide elutõigust vabadusele ja iseseisvusele. Minu arvates oleks see suure tähtsusega kui leiaksid avaldamist valitud osad dokumentidest ja materjalist, mis leiduvad Pusta arhiivis. See on otsene tõendmaterjal ko-

Järg. lhk. 2.

Stipendium

Rootsi riiklik ühiskonna-uurimise fond jagas psühholoogia sektsioonis stipendiume. Stipendiumisajate hulgas oli ka dotsent fil. dr. Teodor Künnapas, Stockholm.

7 inimest punafilmi näitamisel

Läinud reedel näidati Stockholmis Olof-saalas kinos sõnse N. Liidu saatkonna kõõjuhtusõmise agendi atashee Zakenfeldi korraldusel Rootsis asuvaile lätlasile kroonikafilmes okupeeritud Läänt. Kirjaliikse kuiseid ei olnud seekord laiali saadetud ja puudus ka kuulutus rootsi pealinna lehtedes. Atashee oli telefoni teel kutsunud "aktiviste" eelnõuele. Neid oli ilmunud ainult seitse.

Kroonikafilmides näidati, kuidas nüüd toimuvad nõukogudelikud matused. Edasi demonstreeriti ülevõõteid Riia Metsakalmistult. Vaatajate arvates omasõõne kuulus Metsakalmistu on võõsustunud ja korratuses. Näidati hauamonumente-sõulptuure, mis Läti iseseisvuse ajal läti kunstnikepoolt valmistatud. Mõned reist olid uppunud põõsastesse. Veel demonstreeriti kolhoosielu, sporti, laulupidu ja ka seda, kuidas läti noori saadetakse punaarmeesse teenima. Vene ohvitser tervitas ja kõneles neile vene keeles. Asja oli N. Liidus "valmised". Lätlased märgivad, et läti funktsionäris kõnelesid paljudel valimisteelsetel koosolekutel vene keeles. Venestamine näib Lätis olevat kaugemale jõudnud kui Eestis.

Kaarel R. Pusta ja tema lesk Ulrike Pusta, kes korraldab oma mehe arhiivi ja mälestuste talletamist. Pr. Pusta suvitab praegu Rootsis.

EPL 16. juunil 1966

NATO PEREHEITMINE

NATO ministritenõukogu istungilt Brüsseliis möödunud nädalal avaldatud ametlikus kommünikees üteldakse sisse-juhatavalt, et pärast avameeset mõttevahetust on ministrid jõõdnud otsusele, et Atlandi Liidu säilittamine on tanapäeval niisama vajalik kui kunagi varem. Liidulepingu põhimõtete ja ettekirjutuste valguses on ühtlasi kaalutud Prantsuse märgikirjaga möödunud märtsist tõstetud probleeme, et võimalikult kiiresti leida lahendusi, mis on vastuvõetavad kõigile asjaosalistele ja jätkuvasti kindlustavad julgeolekut. Prantsuse soovile vastus tulles otsustati NATO sõjaväelised juhtimiskeskused Prantsusmaalt ära viia. Peastaabi uueks asukohaks on mõeldud mõni kolmest Beneluks maadest, s. o. Belgia, Holland või Luksemburg. Sel puhul viiakse lähtasi läbi väejuhtimise lihtsustamine, koondades ühe juhi alla ja ühte staapi need juhtimiskeskused, mis praegu on Kesk-Euroopa osas jaotatud ülemjuhataja peakorteri ning maa- ja õhujõududе ülemjuhataste vahel. Kesk-Euroopa kaitse peatsaap paiutatakse kas Beneluksi või Saksa Liiduvabariigi maa-alale. NATO kõrgema sõjakooli äramahutamiseks palutakse ruumi Itaalialt. Ühtaegu otsustati likvideerida lõuna alatise esindus Washingtonis, kuhu ka Prantsusmaa on seni kuulunud. Tolle eriorgani ülesanded lähevad NATO sõjaväelise komisjoni kätte, mis kujundatakse ümber liidu ühiseks kavandamiskeskseks, kus muuseas lahendatakse liidu koostöö korraldamist tuumrelvade alal.

Järgnevalt on Atlandi Liidu nõupidamisel Brüsselis otsustatud, et küsimusi mõda on vaja lahendada ühisel kõigi liitlaste vahel soovest Prantsusmaa tagasitõmbumisega sõjaväelisest koostööst NATO raamides, arutatakse kõigepealt liidu nõukogu korralisel istungil. Taoliste küsimuste huligas on esijoonal Prantsuse vägede ülesandel ja kohustusel Saksamaal, kaasaarvatud rende koestöö NATO liidudega ja käsundusliik alluvus. Muud küsimused, nagu Prantsusmaa osavõtt Atlandi Liidu mõnede organite tegevusest, tulevad lahendamisele samal viisil. Kui liidunõukogu ei suuda lahendust leida, võetakse vastavad küsimused arutamisele ministrite tasemel.

Rahvusvahelist olukorda hinnates on NATO ministrid eriti kaalunud oma maade suhteid N. Liiduga ja Ida-Euroopa riikidega. Silmas pidades N. Liidu põhilisi taotlusi, tema relvastatud jõudude taset ning majanduslike ja tehniliste ressursside jätkuvat piihendamist väga suurel määral sõjaväelistoks eesmärkideks, peavad ministrid käskivalt vajalikuks, et Lääs säilitab vastavad jõud heidutuseks ja kaitseks. Euroopa julgeoleku seisukohast lähtudes kinnitasid ministrid oma deklaratsioonil 1958 detsembrist Berliini küimuses. Nad avaldasid ühtlasi kahetsust, et Saksamaa taasühendamise lähtsas küsimuses pole saavutatud mingit edu ning et selle asemel tehakse jätkuvasti katseid Saksa Liiduvabariigi diskrediterimiseks. Ministrid kinnitasid, et Saksa probleemi lahendamine on keskseks küsimuseks Ida ja Lääne vaheliste suhete rahuliku korraldamisel. Atlandi Liit omalt poolt teeb kõike võimalikku, et parandada suhteid rahvaste vahel Ida- ja Lääne-Euroopas ning vähendada vastastikust kahtlust ja kartust. Ta on veendunud, et kultuurilisel, majanduslikul, teaduslikul ja tehnilisel alal on juba praegu väljavaateid uuteks edusammudeks.

Brüsseli kõmuniikee lõpeb teadaandega, et NATO ministritenõukogu järgmine kokkutulek leiab aset tänavu detsembris. Enam ei ütelda, et see sünnib Pariisis, nagu on olnud viimase viieteistkümne aasta jooksul. Pariisi nime vältimine mängib ametlikult NATO pereheitmise algust. Prantsuse esindaja väliisminister Couve de Murville võttis NATO nõupidamisest Brüsselis osa ja kirjutas ka nilla ühisele kõmuniikeele. Prantsusmaa edasipidine hoiak on ago niisama ebaselge kui enne, sest sõjaväelise koostööd katkestades soovib ta ometi jäädа Atlandi Liidu liikmeks. On võimalik, et lähdral de Gaulle ei seovi kõigi liidemete taelikku katkestamist lääne ühise kaitsesüsteemiga enne oma kõiskäiku N. Liitu, mis ei ole lähemal ajal. Kuid NATO pereheitmene on igal juhul paratamatu ja võib viia Prantsusmaa eraldamiseni kogu Atlandi Liidust.

A. K.

Esimesed algkooli lõptajad

alg. 1. lhk.

Ii muuskamehe ja koorijuhi, vaid ka eriti hea pedagoogi.

Edasi sõnas mag. Rajamaa, et tänu päriivad ka lapsevanemad, kuna lima nende kaasatulekuta oleks kõigi muude instantside tõg ja vaev asjata. Võõral on ju vaevalt ettekujutust sellest, mida tähendab last saata kodust kaugelolevasse eesti kooli. Peale selle veel muid kohustusi ja kulutusi, mida ei eesse teata rootsi koolis käies.

— Aga eesti kooli et tule ju kergel mõtel tegema ja pistil hoidma. Seda pranne ise tegema.

Edasi sõnas mag. Rajamaa, et eesti koolide abil me tahame oni noori viia nii kaugele, et meil oleks vajalik alus oma eesti keele oskuse edasiarendamiseks ja järgnevate vaheastmete (leer, noorteorganisatsioonid jt.) kaudu teadliku ja kindlameelse eestlasena eesti ühiskonda liituda.

— Selles sihiasetuses peitubki mele olemasolu jätkumine võõrsil. Küsimuses on mitte üksnes eestlaste isikuline piisimine, vaid eestluse elujõulise ja loova rahvusühiskonnana püsimine. Tee selle juurde algab hällist ja läheb koolide, suvekoodude, noorteorganisatsioonide ja muude koostegevuse ja ürituste kaudu eesti ühiskonna juurde. Siia juurde kuulub eestikeelne kirjaseõna, millest osasaamine kuulub kõrgemate väärtuste hulka.

— Mele ei tea, kui kaua võib võõras okupatsioon meie kodumaal kesta. Mele rahvas kodumaal ei saa ise oma tahet ega seisukohta avaldada. Seda teevad võõrad võimukandjad ja nende käsilased. Meile võõrsil on langenud raske kohustus kõnelda valvale maailmale oma rahva eest. Kes teeb seda siis, kui eesti ühiskond võõrsil ei eksisteeri enam?

*

Göteborgi E. Algkooli lõpetaid järgmised noored: Leena Ader, Anak Ekman, Aneika Ekmans, Mait Lõhmus, Urmas Metleiid, Rein Mertsina, Liisi Ojaste, Jaan Pecker, Eha Rohtlaan, Malle Sassian, Anis Soomer, Hesu Sippi, Toomas Tuula, Toivo Vahul, Ene-Mall Viimanne, Ülo Viir ja Toomas Valkman.

Lõputunnistuste väljajagamisel anti igale lõptajale kimp lilli ja mälestuseks kõguteos "Eesti talu". Parimaile lõptajaile, Toivo Vahullile ja Leena Aderile kingitli Eesti Komitee poolt luuletuskogud, vastavalt Visnapuu "Kõgutõid luuletused" ja Gustav Suitsu "Luuletuskogu" ei Gustav Suitsu.

Noorematele klassidele jagasid aastalõpu tunnistused välja klassijuhatajad, anti tänutäheks lilli ka Eesti Algkooli õpetajatele. Erilist tänu avaldati kooli lugupeetud rootsi keele õpetajale, kes

Kahetsaline moodne, sissemaksuga

KORTER

kohe üleanda. Vast. "Stockholmi eesliinnas" all EPL, Box 16 320, Stockholm 16.

Tyresö väike omaette

suvemaja

suveks väljaüürida.

Telefon kl. 9—18 53 98 20.

Ameerikast Baptisti Koguduse juhtusaja ja endise Eesti Baptistide usuühingute liidu sekretär

EVALD MÄND'I (AIN KALMUS)

Rootsi-külastuse puhul peetakse järgmised jumalateenistused:

Hälsingborg: Slottsbagskyrkan, Längvinkelsgatan 26 laupäeval, 18. juunil kell 18.00 ja pühapäeval, 19. juunil kell 18.00.

Lund: Baptisti-kirikus, St. Tvärgatan 1 B teisipäeval 21. juunil kell 19.00.

Halmstad: Baptisti-kirikus, Karl XII gatan 49 neljapäeval, 23. juunil kell 19.00.

TERETULEMAST!

Wilson nendib kriitilist seisundit streigi tõttu Briti sadamais

LONDON — Peaminister Wilson lausus alamkojas, et valitsus ei kahtle neid eriolukluuf kasutamast, mida võimaldab praegu kehtiv kaitseseadusi, kui peaks olemas vajalik kindlustatud tähtsate produktide leveerimiset. Wilson avaldas lm, et olukord Inglise sadamais suurelt osalt lisna kriitiline, koolimata sellest, et transporti on saanud seni süüski kõigus hoida. Meremeeste streik on kestnud juba neli nädalat ja tekitanud suuri puudujääke briti majandusses.

BRÜSSEL — Belgia on nõus sellega, et Nato sõjaline peakorter, mis asub Pariisis, viiakse üle Belgiasse, lähemale Belgia peaminister Pierre Harmel teisipäevasel parlamendi koosolekul. Harmel lisas, et oleks loomulik, kui ka Nato nõukogu koliks Pariisist Belgiasse.

Amsterdamis toimus teisipäeval suur demonstratsioon, mille organiseerisid ehitustöölised. Selle kutsus väljja mente puhkusestaas vii hendamine. Demonstreerijad lõid katki aknaid, purustasid autosid ja üritasid pölema panna ühele ajalehele kuuluvat maja. Demonstrantide tulistamiseks rakendati suuri politsei- ja sõjaväelüksusi. Rahutused nõudsid kaks surmajuhtumit.

HELSINGI — Teated kõnelevad, et USA väliisminister Rusk on oma hiljutisel külaskõigul Helsingisse jätnud esituse, mis puudutab Vietnami küsimust, president Kekkonile, et viimane selle eelasi toimetaks Kossigiinile. Kui see teade tõele vastab, siis peetakse loomulikuks, et see leiab käsitlemist Kekkoneni ja tema lähiaiise vahel.

KALKUTTA — Soojusiaine Indias on nõudnud seni ligi 500 surmaohvrit. Esmaspäeval nõlatas kraadiklaas paljudes kohtades üle 60 Celsius-kraadi varjus.

*

SAS-streik jatkub ja töötab kujunda kõigi eelnaste kohaselt pikaajalisels. Olukse ettevalmistamiseks.

Roman Toi

alg. 1. lhk.

raskused, majandusliik risk ja tegelik teostamine lasusid algataja R. Toi õlgadel. See kõik nõudis suurt tahtejõudu, idealismi ja taktisuste äravõitmise injuseid, sellesse ajakirjandus- valgustusel olla see kõik hästi õnnestunud.

Mainitud siimfoonia esiettekanne oli ka selle poolest tähtis, et see arvatavasti jääb ka viimaseks, kuna vaevalt leidub selleks veel vastavaid võimalusi.

Kui Saksamaa pagulastele avanesid Põhja-Ameerika kontinendile väravad, siirdus R. Toi koos perekonnaga Kanadasse, peatudes esiaiigu Montrealis, kus ta organiseeris ja juhatas mõne aasta kestel äsjasautatud Eesti Naiskoori.

Pagulasolukorra okkalist olukorda sitab leevendada tõmbetõmmamine Torontosse, kuhu ta 1952 a. kutsutakse kohaliku eesti ri, meeskoori juhiks, mis kujuneb tema muusikalisel juhatamisel tugevaks ja kõrgetasemeliseks koorikiks mitte ainult eesti mõttes, vaid ka tõlises lähendusses, nagu seda Kanada muusikaarvustajate hinnangutest võib järeldada. 1964 a. sügisel sooritas koor suure Euroopatõrne, külastades ka Stockholmi, kus vastaval teatrisõdil võisime veenduda selle tõhustates võimetes ja saavutustes.

1957 aastal kutsutakse R. Toi juhatama ka äsjasautatud Toronto Eesti Segakoori, mille pamis eesti koorilaulu arengus samuti väljendab jatkuvat tõusutendentsi.

Roman Toi on ajajooksul saanud keskseks ja mitmekülgseks lujuks mitte ainult Kanadas, vaid kogu Põhja-Ameerika mandril. Ta on olnud üldjuhiks kõigil Ameerika kontinendil peetud Eesti Pitvadel, paljudel laulupidudel, traditsioonilisel Meeslauluõhtudel ja segakooride laulupäevadel Seedriorus. Tema organiseerimisvõimet tõendab tõik, et ta valiti viimaste Ameerika mandri Eesti Päevade peakomitee esimeheks (Toronto 1963), samuti hiljuti asutatud Eesti Lauljate Liidu esimeheks, millele kõesolevat kevadel Toronto toimunud järjekordsel Meeslauluõhtu Päeval also pandi. Ka Rootsi IV Eesti Laulupeol (1961) oli ta üheks üldjuhiks.

Kõige selle kõrval on ta viljakalt tegutsenud ka heliloominguiaal, eriti koorilaulu sektoris. Ta mitmed laulud on pälvinud tõhusa leviku ja nenu.

Meie rahvusliku heliloominguiu tutvustamine on praegusel ajal mitmesuguste takistustega nii pidurdatud ja piiratud, et iga viiakirikas interpreet, kes mainitud takistusi trotsib, väärib tunnustust ja tänu. Roman Toi on nende hulgas üks prominentsemaid, aktiivsemaid ja viljakamaid, seega ka suuremat ja kõrgemat hinnangut väärivi.

Soovigem, et tal jätkuks tahet ja võimalusi oma senist viljakat tegevust jatkata senises sihis ja veel suuremate tulemustega eestlaste hiivanguks, auks ja tõuks.

Juhan Aavik

Algkooli teenistusest lahkub emigratsioonl tõttu.

Aktuselt järgnes 6-nda klassi lastevanemate poolt korraldatud kohvilaud õpilastele, õpetajatele ja kutsutud küllalistele. Lõpetajatele ja Algkoolile saatsid tervitusi m. h. kohalikud kogudused, Göteborgi Eesti Naisterühing ja noorteorganisatsioonid.

Kooli sügissemester algab 24. augustil.

Eestlased ja eestirootslased

kes ei taha olla N. Vene kodanikud, võivad saada protestiallkirja formulare ROOTSI EESTLASTE ESINDUSELT, Stadsgården 18, 4 tr., Stockholm S6, telefon 41 34 57.

UUDISEID LÜHIDALT

HAVANNA — Suhkruroo-lõikus, mis toimub praegu Kuubas, oustut, et tänavu saab umbes 650 000 tonni viihem suhkrut, kui seda maa tarvitab, et täita selleckhaseid kaubalepinguid. Seega kannatab suuresti Kuuba tähtsaim eksportteoode, mis on 80 protsenti kogu Kuuba eksportist.

SUNDSVALL — Neli vene meremeestel, kes mõõdunud laupäevel saatnud Sundsvalls Kuldsaarpiirkonda, ei ole karta Rootsi poolt mingeid järeldusi. Riigiprokurör on teatanud Sundsvalli politsiile, et juhtum ei vaja enam selgitamist, kuna sel on siiitu iseloom.

streigi jatkudes abistab rida viilsmaa lennuühingud Skandinaavia-maid, Pan-Ameerika lennuliin uuurib praegu võimalust eratuurile sooritamiseks Skandinaavia-Ameerika vahel.

HAVANNA — Suhkruroo-lõikus, mis toimub praegu Kuubas, oustut, et tänavu saab umbes 650 000 tonni viihem suhkrut, kui seda maa tarvitab, et täita selleckhaseid kaubalepinguid. Seega kannatab suuresti Kuuba tähtsaim eksportteoode, mis on 80 protsenti kogu Kuuba eksportist.

SUNDSVALL — Neli vene meremeestel, kes mõõdunud laupäevel saatnud Sundsvalls Kuldsaarpiirkonda, ei ole karta Rootsi poolt mingeid järeldusi. Riigiprokurör on teatanud Sundsvalli politsiile, et juhtum ei vaja enam selgitamist, kuna sel on siiitu iseloom.

K. R. Pusta arhiiv

alg. 1. lhk.

dumaa praeguse okupatsioonl seadusvastasusest ja me ei saa kunagi kõiilsti palju rõõldida ja teoritada meile osaksasanud ülekohtust.

Eestist lahkudes õnnestus mel kaasa võtta kogu arhiivimaterjali ja väljapool kodumaad vaevalt leidub nii suurt materjalikogu nii ajalise ulatuse kui ka üiksiaaja liikuse poolest, nagu seda on Pusta arhiiv. "Iniistab pr. Pusta". Selle materjali hulk on nii suur, et mul pärast abikaasa surma kuluks kuus kuud selle puiiskaudselski läiitöötamiseiks. Oleks vale, kui see materjal kasutamatult seisab ja võib-olla kord pärlselt kaotsi läheb. Seal ongi juba õnnetusi juhtunud nõiteks mõningate kirjadega, milled on kirjutanud oma kõega Eriand ja Poincare' ja mis meie riigi ajaloo seisukohast olid huvitavad ürikud.

Pustale tehti ettepanek ühe ameerika kirjastuse poolt, et ta korraliku honorari eest publitseerikas oma mälestused, mis pakuksid huvi mitte Eesti, vaid ka üldise poliitilise ajaloo seisukohalt.

Kahjuks ei suutnud Pusta kunagi seda tööd lõpule viia ja kõiksikirja viimistletud kujul välja anda, nagu seda on tema ilmuv raamat "Kirjad kõnniset majast". Ta töötas järjekindlalt ühe kahenl öösel, ta töötas ka veel selleil pühapäeval, kui ta esmaspäeval auiiks läi, kuid oma mälestusi saamata ta valmis ei saanud. Eesti esindajaiiesandel kahes pealinnas, Pariisis ja Madridis, nõudsid siiski nii palju tööd, mida väljapoolseisvate kõrvalt ei nõista ja ilmnata, osavõit ja ettevalmistustöö rahvusvaheliste konverentside puhul põhjaiikud ettekanded ja uurimiseandel sidusid Pusta aega kõrmikset õhtuni. Tema viimasel ametikiud kirjad jõudsid adressaatideie pärale veel siis, kui ta ise juba surnud oli."

Prom Pusta tõiels, et ta oma kaduma läinud mälestusi ei mõõrkmeid on pakkunud võimistlemiseks diplomaat-kolleegile, Karl Astile, kellel aga teiste ülesannete tõttu ei ole sega jätkunud raamatut valmis redigeerida.

"Kui see inglise keeles ilmuks, oleks see Iglise suurepärane võimalus Eesti iseseisvuse küsimuse aktuaiiseerimiseks. Kõik, kes tema märkmeid on lugenud, leivad need olevat tõimalt huvitavad ja olulised avaldamiseks. Sügisel muretsen materjalid Euroopasse ja tõenäoiiselt siin leidu ka redigeerija, sest Ameerikas ja Inglismaal ei paista huvi Pusta pärandi vastu olevat kuigi suur. Kes vaatame, miljee vastetõtu saab tema ilmub raamat "Kirjad kinniset majast". See on kirjutatud Pustale omases diskreetses tiiiis, kuid sisaldab piahvataval ainet ja originaaldokumentume, mida tegantjärele ei ole mugavaks tehtud. Tahksin loota, et raamat tekitab huvi ka Pusta arhiivi vastu, mis on iiegelikult Eesti iseseisvuse võitluse arhiiv algusest peale kuni tõiemõõdunud aastani", ütleb pr. Pusta ja naeratab veidi kibedalt.

VELLO

"Kuritegu" ja pension

Pensioniikka jõudnud koolõpetaja okup. Eestis küsib "Nõuk. Õpetaja" juriidilise konsultatsioonl nurgalt (4.6.): Kas töötamise aeg sõja ajal okupeerritud territooriumil arvatakse tööstaazhi hulka, mis annab õiguse vanaduspensioonile? Taiis vastatakse nurgalt: Töötajatele, kes töötasid töölistena või teenistujatena kuni N. Liidu territooriumi vastava osa ajutise okupeerimiseni vaenlase poolse sõja ajal arvatakse viibimine (sõrendus vastaja poolt!) vaenlase poolt okupeeritud N. Liidu ja teiste riikide territooriumil, samuti N. Liidusse sõjaeisukorras olnud riikide territooriumil tiidisesse tööstaazhi, mis annab õiguse pensioniile. ... vilja arvatud juhud, kui nad oiid korda saatnud kuriteo kodumaa vastu. Nõnda seisvat riikiike pensioniide määramise ja väljamaksmise korra määrustiku punkt 114-s, lisab vastaja. (KTB).

a

Koolide lõpetajad

Sõõna linna tehnikakooli lõpetas mäsinaatehnika eriaiainseenerina Sven Kerst, Stockholm.

Stockholmi Vasa tehniiises kutsekoolis sooritas inseneriksami ehitustehniiisel alal Johan Puuri, Nacka.

Göteborgi merekoolis lõpetas laevamehaanikuna J. Kuldassaar Göteborgist.

Sõõstälje eelkooliõpetajate-seminari lõpetas lasteaednikuna Monica Aunapuu.

Eesti kapten soome-liilli

Rootsi raadio reporterid teostasid inere-reportaažhi Ahvenamaal-Stockholmi vahel liikleval Svea-laeval "Marina", m. h. vestelides eestlasest kapteni Gerhard Jürlaloga vanast ja uuest meremeheromantikast.

SILT JA SEALT

● Baltimores õnnistati leeripühal Kertu Ilse, Lillian Marley Madisson, Tõlu Madisson, Tõlu Karin Mayer, Jüri Raidma ja Rosita Vizbaras Baltimorest ja Malvel Anne Kontson ning Kalle Raimond Kontson Washingtonist. Õnnistas õp. Uno Plank.

● Tornotost viibib Stockholmis vanemate juures küiaskäigul Gunnar Juuse koos abikaasaga. Ta töötab Torontos Giffels Associates Ltd. juures konstruktsioonl osakonna juhatajana. Stockholmist sõrduvad eelsel Saksamaale, Austriasse, Shveitsi ja Prantsusmaale, kust matk jatkub tagasi koju.

● Toronto Eesti Segakoori peakoosolekul valiti juhatusse seimehena H. Hudson Washingtonist, juhtkiimelna A. Kelder, S. Ristmile, L. Raudjalg, N. Hubel ja T. Allik. Koorivanemaks valiti A. Niidu ja abiks A. Sagur. Kooril on üle 100 laulja.

Black Joe päevaraamat

INIMEST VAADATES

PIKI TANAVAT LOIVAB NAIS-MODS, modeitar ehk lõngutar, kui kasutada kodumaai okupatsioonis fabritsceritud sõna, sest seal on ringihulkuv moemees lõngus. Vastutuleiai on pikad ja pulstunud kammimata juukised, ilma värvitä nahkjaikk, mustad püksid ja mingisugused lämpatallatud seemiskingad. Ta hoiab tüüpinut nõnga hahemega poisi käest ja nii nad liiguvad. Nad ei nii ise milleiski rõõmu tundvat ja teised tunnevad neist rõõmu veel vähem. Üldsuse kriitiline hinnang niisugustele nähtustele on teatud egoistiiku tagapõhjaga — niisuguse tõuduku juures ei ole midagi vaadata.

TEISELT POOLT VAARUB VASTU Noa laev — võiiolla mõne määrmeterikke tõttu kannatav inimene, kellele ei tohi ta ülekaalu pahaks panna — aga enamasti minnalaskmiisest ja ülleteimiisest vormi kaotanud daam. Keldriakende raudriibide kõnnitee sees painduvad, asfalt-teesse jääb vagu ja kaubamaja pöörd-uks läheb rikki, kui ei kaota koguni ühte tiiba. Isand Veeprits pöörab nagu sõõmades pilgu kõrvale — kõike on liiga palju. See ilu oleks nauditav jagatuna kolmele või koguni neljale.

INGLISE STIILIS TIKK, nagu treitud telefonipost, kust kõik kühmud ja oksakohnd on lastud maha. Kivi "Seitsmes vennas" oli Gallen-Kallela illustratsioon kõnni koogumehest. Kõnnid ei tõõtanud ise, tegid selleks nurgeliste liigutuste ja nõksuiise dünaamiikaga robotid. Seal polnud vormil tähtsus. Aga kui niisugune kõnni koogumees naise riietuses põrkab mööda kõnniteed, siis peab olema ettevaatiik. Juhustiik riivamine kõndise kohaga võib kohvitassil liiiu kõrva küljest ja inimesele teha tubiisti valu.

INIMESTE VÄLIMUSE KRITISEERIMINE, eriti veel naeruväärlstamine on inetu tegu, eriti siis, kui ohver pole ise suuteline selles midagi muutma. Aga siim näeb ja see pole mitte siima viga, et ta niivõisi näeb. Silm näeb ka abstraktset tuunid ja ka selle kritiseerimisega tuleb ola ülimalt ettevaatiik. Enamaasti ãeldakse kritiseerijale, et tal puudub kunstist arusaamine. Kergem lahendus on, kui vaatleja ise kinnitab, et ta ei saa abstraktset kunstist ja pulgastund ilust sugugi aru.

NAISVÕIMLEJAD SISENEVAD ESINEMISRUUMI ja nad teevad seda jookstes. Jalad taoiad rütmiiiselt maad, kuid omet on mulje, et need ei puutugi põrandat. Jooks on nii graatsiline ja kerge, nagu toimuks see õhus. Treenitud iihaste kerge värin reedab, et seal liigub terve hulk naelasid, aga kõik on kontrolli all, vetruv ja ilus. Piik saadab voolitud sääri, rütmiiisi puusasid, nõtkuvaid piihtu ja ümaraid õlgasid. Silmad tantsivad esinejatega kaasa saali põrandat, tõusevad, laskuvad ja rändavad ühest ruumi otsast teise. "Mis sa vana sokk sihid," — vaatab tribüüniil istuv keskealine daam sõiaejate esemel isand Veeprittsi. Tema vaates on nii palju moraali, et sellest jätkuks kõigi supeitrikoode, hiiiste ja võimlemis-dresside viimiseks tuleiidale. "Miiieks see kita siia üldse tuli?" mõtleb isand Veeprits revideerivat pilku avastades, ja ta ei saa aru, kus lõpeb ilu, eiurõõm ja liikumisnauding ning algab moraali, kombiusvaiive ja kohtumõistmine küünarpuu.

Esimene naisajakirjanik

alg. 1. lhk.

Lilli Suburg Viljandis eesti Perekonniku naisteajakirja "Lada", mille ta a. 1893 edasi andis tookord Pärnus asuvale H. Prantsule. Ajakirjas tõõtas Suburg sõidlt eesti naise eneseiunde tõstmiseks.

Ajakirja "Lada" kaasstöötajaiks oli H. Prantsu abikaasa Anna Prants, kes oli sündinud 1874. a. Teda tuleb ka esimeste eesti naisajakirjanike hulka tugeda. Hiljem ta tõõtas "Pistirahva Pilla" päevalehes" ja tegi palju kaasstõõd "Postimehele". Muuseas ta tutvustas eesti lugejaile pikemalt Põhjamaa rahvusliikoole ja avaldas rohkesti iiukirjanduslikke tõlkeid.

Aadi Aavakivi, sündinud 1874, oli juba dr. Hermanni ajast peale "Postimehe" kaasstõõline, kus avaldas rohkesti iiukirju, luulelõisi, arvustusi, tõlkeid ja tõõtas ka esimeses laste ajakirjas "Lastelehes", mis ilmus "Postimehe" kaasnemna.

Edasi nimetame Elisabeth Aspet, peamiselt küll iiukirjanik, kuid tegeles ka kaua aastaiid ajakirjanikuna, kirjutades peamiselt "Postimehes".

Aide Ertel, sündinud 1877, oli pikemat aega "Oleviku" ja "Postimehe" kaasstõõline, avaldas "Postimehes" iõinud sajandi lõpul ja käesoleva sajandi algul pikki reisikirju Venemaait ja Pariisist ning tegi muud kaasstõõd.

Lauletaja Anna Haava, kes oli sündinud 1868, oli nõstakõimnedi "Postimehe" kaasstõõline, avaldades seal rohkesti iiukirjanduslikke tõlkeid. "Postimehes" ilmusid ka tema noorusmõistused kodust, mis hiljem vilja anti raamatuna. Olen siin loetlemud iõsikuid eesti naisi, kes enne Linda Vildet oiid ajakirjanduslikus tegevuses. Meenutan siin veel dr. Johanna Renbandsiida, kes oli sündinud varem kui Linda Vilde ja kes juba taaariajastul oli "Postimehe" toimetuse liige. Abielluides Hans Rebasega tõõtas ta edasi "Päevalehe" toimetuses. Tema ajakirjanduslik karjäär kestis läbi iseseisvuse aja.

Neude ridadega ei taheta Linda Vilde teenrid eesti ajakirjanduses vähendada. Tema enda juhatusiiik järgi kestis ta ajakirjanduslik tegevus lühikest aega. "Uudised" suleti ja 1905. a. järgnenud reaktsioonl pätevil ja "Uue Ilma" toimetajaks läi ta aiinit ühe aasta. Linda Vilde on juhustanud, kuidas ta Nen Yorgis selle väikese lehekese juures ka igasugust muud tööd pidi tegema, lehte ekspedeerima ja teadetehõõrsi shefi ülesandeid täitma. Sest "Uue Ilma" juurde tulid Ameerika pinnale sattunud uustulnukad igasugueiid teateid pärima. Selle väikese büületäänd juures ja emigratsioonirisinas oli küll vaevalt pinda Linda Vilde "publitsistiiku tegevuse õitselepuhkemiseks".

Linda Vildet mäletan sümpaatsena inimesena, kes ei uhkeldanud oma teenetega. Tema mõju Eduard Vildele oli kindlasti suur. Vilde on nimetanud oma abikaasat oma ainsaks sõõraks. Kui ta mulla läi saaks Tallinna skribentidele kirjutada, kõlbaks ta kindlasti mõndagi, mis tema matuseküirjuduses üielligset on öeldud.

Fakt.

†

Mele hea sõber

Eduard Kral

* 27. 12. 1891
† 14. 6. 1966

Helge mälestus püsib

Sinust

Eskilstunas, 14. juunil 1966

TEODOR ja INGA MAST

lastega

Matmine teisipäeval, 21. juunil kell 14.30 S:t Eskils kabelis.

Leinateateid

Morristownis, New Jerseys suri 4. juunil Peter Juurik, sünd. 1892 a. Polli vallas, Pärnumaal.

Buffalos suri 4. juunil major Johannes Ein, sünd. 1900 a. Virumaal.

Tartus suri Klara Ule, neluna Raiesp.

Eestis suri 5. juunil hõitleja Aleksander Piirivald, 66 aastat vana.

● Milwaukees, USA-s abiellusid Anna Eva Mäeste ja Glenway Robert Classen. Laulatas õp. J. Teras.

Tänane kõik südamest, kes minu armast meest ja mele head isa, vanaisa ja äia

Gustav Hang'u

tema pikal haigusе-ajal külastasid, teda tema viimeseks puhkepaigale saatsid, tema järelhüüdetega meenutasid ja meid mele leinas lohutasid.

LESK, LAPSED, LAPSELAPSED

MINIA ja VÕIMEES